

UDC 416.721.125.

DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2020-4-81-01>

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ЕВРИСТИЧНОЇ МОДЕЛІ ПРОТОТИПОЛОГІЧНОГО БЛОКУ ПАМ'ЯТІ (ЗА Г. ПОПОВИМ)

МАЛЬЦЕВ, О. В.

Науково-дослідний Інститут Пам'яті (Одеса, Україна)

E-mail: kbsp613@gmail.com,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8589-6541>

Інститут Пам'яті, 11/34 Тіниста, 65062 Одеса, Україна

Memory Institute, 11/34, Tinista str, 65062 Odessa, Ukraine

Анотація

Актуальність дослідження формування особистості у діалектичному протиріччі «індивід-група» зростає у сучасному формуванні глобалізованих відносин. У предметному полі нашої наукової розвідки актуалізовано дослідження взаємозв'язку «група - індивід» у механізмі реалізації еталонної взаємодії і роль такого гносеологічного інструменту, як модель прототипологічного блоку пам'яті людини, (що сформульовано академіком Г.С. Поповим) у розумінні цих процесів. **Метою нашої наукової розвідки** є філософське осмислення евристичної моделі прототипологічного блоку пам'яті людини, її устрою і логіки спрацьовування механізмів пам'яті людини у контексті діяльнісного підходу. Гіпотезою нашої статті виступає припущення, що поточна модель авторитетів за Г.С. Поповим відображає фрактальні відносини у процесах перенесення, тиражування і масштабування в діалектиці взаємозв'язку «група - індивід».

Завдання дослідження: 1) дати визначення прототипу і прототипологічного блоку пам'яті, необхідні для подальшого аналізу проблеми; 2) подати погляди академіка Г.С. Попова, його авторську концепцію і теоретичну модель, яка відображає евристичну модель пам'яті людини; 3) визначити специфіку видів механізмів прототипологічного блоку пам'яті; 4) описати логіку і теорію функціонування механізмів прототипологічного блоку пам'яті у контексті формування філософії людини з позиції реалізації діяльності людини і 5) розглянути теоретичну модель прототипологічного блоку пам'яті та її специфічні позначення та образні конструкції.

Наукова новизна: вперше представлено дослідження впливу системи еталонів за моделлю Г. С. Попова, що становлять безпосередньо структуру моделі авторитетів, в протиріччі «індивід-група», яке є направленим на визначення детермінантів формування світогляду особистості, у дослідженні загального, універсального і особливого, специфічного у розвитку особистості як суб'єкта життя, і конкретних її проявів. Також новизною даного дослідження виступає підхід до вирішення висунутих до філософського осмислення питань - підхід до дослідження системи формування авторитетів на підставі динаміки і принципів роботи механізмів пам'яті людини.

Ключові слова: пам'ять, феноменологія пам'яті, фрактальна модель авторитетів, прототип, протипологічний блок пам'яті, діалектика «індивід-група».

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями Глобальні загрози все частіше в спрямованості впливу і руйнування визначають предметність мікросоціальних відносин, на рівні Філософське осмислення евристичної моделі прототипологічного блоку пам'яті (за Г. Поповим)

мікрогрупових взаємозв'язків відносин індивіда і референтної групи. Тому актуальність дослідження формування особистості у діалектичному протиріччі «індивід-група» зростає у сучасному формуванні глобалізованих відносин.

Актуальність дослідження пов'язана також з процесами діджиталізації, оскільки одними з істотних каналів соціалізації до недавнього часу були (і багато в чому залишаються нині) засоби масової інформації, але мікросоціальні відносини все більше проявляються у соціальних інтеракціях (процесах взаємообумовленого впливу індивідів, соціальних груп і систем одне на одного) у соціальних мережах, і мають мікросоціальні визначення, які масштабуються на мезо- і макрорівнях соціальної взаємодії.

Тому **об'єктом дослідження** є світогляд особистості у зрізі діалектичного взаємозв'язку «група - індивід» як визначеності середовища пам'яті людини, предметом дослідження - теоретична модель прототипологічного блоку пам'яті людини, що відображає механізми тиражування і масштабування соціальної поведінки і діяльності особистості.

Метою наукової розвідки є філософське осмислення евристичної моделі прототипологічного блоку пам'яті людини, її устрою і логіки спрацьовування механізмів пам'яті

людини у контексті діяльнісного підходу.

Репрезентовано категоріальний аналіз наукових праць психіатра і психоаналітика Ліпота Сонді, діяльнісного підходу М. Кагана, А. Альбуханової-Славської, М. Квятного, а також академіка Григорія Семеновича Попова. Центральний момент роботи міститься в описі методологічних напрямків, які дозволяють здійснити компаративний аналіз цих теорій і верифікацію теоретичних, філософськи осмислених закономірностей на практиці. Розуміння теоретичних моделей конкретних наук крізь призму філософського осмислення направлено на відображення сутності прояві життя, і психічне у цьому випадку не є винятком.

Практика перевірки цих закономірностей здійснювалася в дослідженні усвідомленого вибору при оволодінні професійними навичками.

Наукова новизна полягає в представленні результатів філософського осмислення логіки і закономірностей роботи механізмів прототипологічного блоку пам'яті у контексті формування філософії людини з позиції реалізації діяльності людини.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

З точки зору діяльнісного підходу фокус нашої уваги зосереджено на одному з найбільш містичних філософських понять,

існуючих у науці. Зокрема, у рамках дослідження долі як категорії філософії, Ліпот Сонді в 40-50-х р.р. ХХ-го століття описав таку значну категорію самоорганізації особистості, як Pontifex Oppositorum (понтіфекс опозиторум). Вперше поняття Pontifex Oppositorum ввів Ліпот Сонді ще в 1948 році, оскільки на той момент в науці не існувало позначення для опису особливих властивостей «Я» - «Я» могутнього і здібного, автономного і мудрого, рішучого і неупередженого. В основі природи «Я» лежить двоїстість. Безліч філософів раніше, у минулих століттях, описували проблематику так званої «дуальності» - як дуальності сприйняття світу, так і дуальності власного «Я» [1, с. 23-29]. У контексті нашого дослідження прояв даного роду дуальності ми могли б розглянути на наступному прикладі: умовно припустимо, що у одного індивіда одночасно існують два «Я» - саме два різних прояви «Я». Одне «Я» - це сам індивід, який вказує на себе рукою. Як в дитинстві, коли дитина, скажімо, приносить мамі малюнок і показує на себе, кажучи задоволено: «Це Я намалював!». Друге «Я» є відображенням першого «Я» зовні, в світі: сукупна поведінка, якийсь звід вчинків і справ, сказаних слів, усього проявленого зовні, в банальних і небанальних життєвих ситуаціях.

Іншими словами, виходячи з прикладів, ми могли б дійти висновку, що одночасно у кожного

з нас є два різних «Я», як «Я-Інстанція» та її дзеркальне відображення. Саме модель «об'єкт перед дзеркалом (Я1) та його відображення у дзеркалі (Я2)» - і є стартовою моделлю як пізнання власного Я і його потенціалу, так і руху вгору, до містичного Понтіфекс Опозиторум [1, с. 48-52]

Протилежності у душевній дійсності, що перебувають у постійному протиборстві і знаходяться у динаміці - це так і є, тоді ми повинні припустити більш високу інстанцію в душі - якусь «центральною адміністрацією», яка функціонує як позапартійне міністерство, що за згодою сторін і керує державною установою, як консенсус протилежностей [2, с. 34-35].

Ліпот Сонди у праці «Я-Аналіз» описував цю систему поглядів так: *«Долепсіхологія ставить поняття «Я», як будівельника моста, як те, що з'єднує мостом всі душевні протилежності, і стверджує: «Я» є понтіфекс опозиторум - священна протилежність. «Я» є розподільник влади, організатор та адміністратор комплементарного співіснування, що доповнює кооперацію протилежних полюсів свідомого і несвідомого душ. «Я» соціалізується і сублимує, індивідуалізує і гуманізує всі протилежності людської природи інстинкту. «Я» є міст, який намагається поєднати всі протилежні полюси у душі. «Я» є комплексна множинна вісь колеса долі, на полюсах якої висять*

душевні пари протилежностей» [2, с. 48].

Я1 і Я2 «думають» по-різному; завдяки цим двом «Я» люди сприймають світ по-різному і одночасно - немов картину, що зліплена з протилежностей (до речі, логіка зіставлення картини може взагалі бути відсутньою; вона може виявитися неефективною; недостовірною і т.ін.). Мислення у вигляді діалогу двох «Я» може бути і поганим, і корисним, і строкато рясніти такими категоріями як «подобається - але не хочу», і навіть так: «Я образилася - не наближайся» і водночас «допоможи мені і зроби щось!» . І всі ці кардинальні полюси у думках і ставленнях до одного і того ж самого явища і забезпечує наша двоїста структура «Я» [2, с. 49-52].

Окремо потрібно зауважити, що концепцію двох «Я» описували багато видатних вчених ХХ століття і після Сонді. Наприклад, знаменитий лауреат Нобелівської премії Даніель Канеман у наукових працях окремо розробляв проблематику двох механізмів «Я» (Я1 і Я2) у контексті прийняття рішень в умовах невизначеності. Іншим видатним вченим, що також досліджує проблематику прийняття рішень і коефіцієнту ефективності їх впровадження у життя, є німецький професор, заслужений вчений і діяч, психолог-когнітивіст Герд Гігеренцер. У своїх книгах «Адаптивне мислення» і «Розуміти ризику» він на практичних прикладах описує і наслідки діалогу двох Я-субстанцій, і силу вміння керувати цією системою [3].

Тепер же здійснимо спробу поставити запитання: а яким чином ці два «Я» зможуть одне з одним домовитися, якщо постійно перебувають у стані «перетягування каната»? Логічно ця задача розв'язується наступним способом, що і продемонстрував Ліпот Сонді: щоб примирити дві субстанції, необхідна якась третя величина. Щоб примирити Я1 і Я2, які завжди дуальні і не є єдиними, потрібна особлива третя величина. І ця третя величина - і є «Я першосвященне», або Pontifex Oppositorum, як його називає долепсихологія [1; 2].

Новизна описуваного дослідження полягає у розробці логічних і тактичних принципів виконання завдання інтеграції «Я», а саме - досягнення стану, що його Ліпот Сонді описував як «Понтіфекс Опозіторум». За фактом, саме цю задачу протягом тривалого часу життя і діяльності й намагався розв'язати і сам Сонді, і ряд інших вчених (Пауль Федерн, Люсьєн Леві-Брюль, Д. Персі та ін.), проте за період 1939 - 1982 р.р., незважаючи на істотні кроки у вирішенні даної проблеми, все ж завдання залишилося нездійсненим. Саме це положення у науці і диктує не тільки актуальність проведення дослідження, а й ставить нові завдання і нові умови, оскільки умови життя і діяльності у ХХІ столітті істотно змінилися і вимагають, на відміну від попереднього століття (в якому жили і творили Л.Сонді, П.Федерн, К.Г. Юнг і ін. мислителі) нових швидкісних і ефективних рішень.

Радянський вчений Григорій Попов у 1951 році, розглядаючи проблематику формування здібного «Я», що володіє корисними навичками, усвідомлено обраною філософією і тактичними знаннями, висунув гіпотезу, згідно з якою інтеграція «Я» - завдання здійсненне за умови керування механізмами прототипологічного блоку, який і підпорядковується «Я-пам'яті» людини [4]. Іншими словами, Г. Попов розглядав «Я» людини як якусь вищу керуючу субстанцію, в «підпорядкуванні» якої і знаходяться механізми пам'яті прототипологічного блоку. Г. Попов також представив евристичну модель, що описує логіку і порядок підпорядкування цих механізмів пам'яті людини, а також їхній функціонал. Філософське осмислення логіки і принципів спрацьовування даних механізмів, їхня роль у формуванні філософської картини світосприйняття людини, а також роль у реалізації діяльності людини вперше будуть репрезентовані у даній статті, що також на пряму визначає наукову новизну нашої наукової розвідки.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів

Прототипологічна структура пам'яті - це такий собі «банк даних, з якого людина черпає основи своєї етичної і моральної поведінки. Коли людина не знає, як щось їй зробити, вона починає шукати відповіді на запитання, у цей момент вона

звертається до цього банку даних і з нього витягує всі дані» [4, с. 29]. Розглянемо наступне питання з гносеології прототипу: «Як побачити у житті прототип?».

У 1950-51 роках радянський конструктор ракетно-космічної техніки і вчений у галузі механіки і процесів управління Володимир Миколайович Челомей стикнувся з одним вкрай непростим завданням. На одному з етапів розробки крилатої ракети для запусків з підводного човна (П-5) він ніяк не міг зрозуміти, яким же чином зробити крило, що автоматично розкривається. Як його сконструювати? Відповідь на це питання перед ним «випурхнуло» під час прогулянки у парку. Він побачив пташку, яка вилетіла з дупла і розправила свої крила вже за його межами. І тут його осяяло, що таким же чином може розкриватися і крило літака-снаряда. Таким чином, модель П-5 було створено і в 1959 році комплекс став на озброєння. Конструктор Володимир Челомей переніс принцип руху птаха на рух ракети, що і є демонстрацією роботи прототипологічної структури [4].

Яким чином тварини, птахи пов'язані з цим банком даних? Перше, що необхідно зазначити: в «прототипологічному блоці» пам'яті розташовується безліч тваринних моделей і образів. І людина постійно звертається до «тваринного» банку даних задля того, щоб спробувати знайти відповідь на запитання, що її

цікавить [5]. «Наприклад, у вас існує бажання щось мати (чимось володіти) і ви не знаєте, як цього домогтися. У такі моменти деякі починають навіть поводитися за образом і подобою тварини. А чому так? Справа у тому, що жодного іншого джерела інформації для такого типу людей просто не існує». [4, с. 27-29]. Таким чином, у ході становлення соціуму і культури освіти з'явилися книги, різні вчені та їхні праці, які знають відповіді на питання. Уже ці люди вирішили, що потрібно використовувати свідомість замість пам'яті, для того, щоб не звертатися до прототипологічної основи. Але насправді, кожного разу, коли ви не знаходите відповіді, ви все одно звертаєтесь до прототипологічної основи. Річ у тім, що у кожній людині у пам'яті існує прототипологічний блок-основа [4, с. 30]. Все, що оточує людину, - це прототипи. Ніж - це або кіготь, або ікло, зуб. Тобто, всі предмети рухового характеру мають прототипи, на що також вказують дослідження Дж. Уеста [5]. Наприклад, як він аналізує прототип автомашини: її прототип - кінь.

Кожна людина видимо (явно) або невидимо пов'язана з певною твариною. Тобто, це найбільш часто використовувані прототипи. «Кожен ще з дитинства знаходить для себе вподобаний прототип і використовує його. «Ніс встромляє скрізь», наприклад, хитрий лис. Або «суне, як бик» - все вперед та без тям. Але це всього лише один з прототипів людини. Якщо людина

використовує тільки один прототип, це не означає, що у неї немає інших: вона просто не знає, як ними користуватися». [4, с. 32-33]. Тому вона знайшла собі один якийсь прототип і застосовує його всюди, незалежно від того, доречний він у конкретній ситуації чи ні.

Це пов'язано з філософією, з руховими і з пошуком інформації. Інформація - це пошук відповіді на питання «як зробити». Філософія - це дозволи, тобто «можна»/«не можна» [2, с. 110-112]. Наприклад, «я б зробив так, але мене в тюрму посадять». Сам руховий, виражений у дії, може виглядати як бик, який рогами пробиває стіну. Таким чином, інформація, філософія, рухові з'єднуються у прототипологічну систему. І людина, якщо не знаходить відповідей на свої питання на рівні родового несвідомого, заглиблюється у зміст пам'яті аж до архетипологічної структури - а якщо і в ній не знаходить відповідей, то вже рухається далі і приходиться до прототипологічної системи. Все це, до речі, відбувається несвідомо [1; 2]. Принцип дії такий: чим сильніше тиск ззовні, тим глибше людське «Я» занурюється у пам'ять, переходячи від однієї інформаційної системи до іншої інформаційної системи. І ви побачите у людині поведінку тварини: наприклад, якусь маленьку, але дзвінку гавкаючу «Моську». Коли таку людину відпускає зовнішній тиск, вона починає поводитись відповідно до

майбутнього, орієнтуватися на майбутнє - це вже перехід на архетипологічний ряд [2, с. 56-61]. Коли ще «трохи відпускає» пружина тиску, така людина починає поводитися так, як це було заведено у роду (у родині), що відбувається на розтиснутій пружині. Тобто, чим сильніше тиск, тим глибше занурення. Чим більше тиску подано на людину - різними обставинами, життєвими інцидентами - тим глибше вона занурюється, починаючи з родової концепції, переходячи до архетипологічного блоку і добираючись до прототипологічної системи. І вже у фізиці, у вигляді

прояву тих чи інших рухових ми спостерігаємо, хто зараз перед нами - а отже, можемо знати, як він поведеться згодом. Чим сильніше на людину тиск, тим ближче вона до прототипології [4, с. 31]. Але у людини може бути так тренуваннями все налаштовано, що вона ніколи не виходить на прототипологічну структуру взагалі, оскільки все «життєве» залишається на рівні архетипу і родової концепції. Однак прототипологічну структуру вона використовує тільки в своїх філософських роздумах - наодинці і сама з собою.

Схема 1. Модель прототипологічного блоку пам'яті за Г. Поповим

У праці «Основи самонавчання: методичні спостереження і рекомендації» радянський академік Григорій Семенович Попов представив евристичну модель пристрою прототипологічного блоку [4]. Відповідно до теоретичної моделі авторства Г. Попова дана структура віддзеркалює логічний порядок та ієрархію співвідпорядкованості механізмів прототипологічного блоку пам'яті, який безпосередньо чинить вплив на формування

філософської системи сприйняття людини, що визначає напрямки її подальшої діяльності. Згідно з представленою в 1951 році Г. Поповим моделі прототипологічного блоку, безпосередньо цей блок пам'яті людини складається з п'яти рівнів або «поверхів», як їх називав Г. Попов.

Опишемо коротко дану структуру зверху-вниз:

1. Вища інстанція «Я»;

2. Рівень механізмів «складеного прототипу» - три ключових механізми;

3. Рівень поточної розумної моделі авторитетів - п'ять ключових механізмів;

4. Рівень формування ключових навичок - вісім механізмів;

5. Рівень тваринних тактичних моделей - десять механізмів пам'яті.

Розглянемо логіку спрацьовування представлених механізмів кожного рівня окремо.

Рівень тваринних тактичних моделей за Г. Поповим містить до десяти механізмів (виведено шляхом спостереження). Дані механізми формуються при взаємодії індивіда з навколишнім середовищем з раннього дитинства, зокрема, при знайомстві з казками, з пізнанням навколишнього середовища на біосоціальному рівні, зі спостереженням за закономірностями живої природи та т.ін. Природа формування тактичних моделей у філософському світосприйнятті безпосередньо пов'язана з тваринними тактичними моделями - найпростішими руховими системами, які виступають передумовними до подальшої діяльності людини [4, с. 32].

Попов цей рівень механізмів прототипологічного блоку пам'яті також називав **«рецензорами тваринного походження»** або ретранслятором тваринних (найчастіше інстинктивних) моделей поведінки особистості. Так, у кожній людині у пам'яті існує механізм, що визначає тваринну складову людини (при

усвідомленій поведінці йому невластиву), а також манеру реалізації рухових, від яких відштовхується людина. У побуті люди, що спостерігають поведінку людини, аналізуючи її вчинки або навіть манеру комунікувати, описують її так, наприклад: «хитрує, як лисиця», «мчить, як бик», «гавкає, як собака» і т.п. Даний рецензор не тільки відповідає за манеру і стиль рухів, але і за несвідоме спонукання «завойовувати територію», показувати свою перевагу, демонструвати силу, спритність, кмітливість, реалізуючи її зовні (в цьому питанні висновки Г. Попова за суттю передбачили висновки етологів, зокрема К. Лоренца [6]. Класифікаційно тваринний рецензор Г.С.Попов відносив до прототипологічного блоку пам'яті людини.

Рівень формування ключових навичок.

У даній статті спочатку розглянемо основні структурні частини діяльнісного підходу, співвіднесемо їх з моделлю Л. Сонді та верифікуємо за допомогою моделі «складеного прототипу» Г. Попова, яка показала найвищі результати і швидкості досягнення результату, що, на наш погляд, є критерієм оптимальної діяльності у конкретно-історичних умовах, а отже - пов'язаної з концептом «суб'єкта життя» і «Понтіфекс Опозиціоніст» Л. Сонді. М. Каган виділив п'ять видів діяльності відповідно до їх місця в системі відносин «Суб'єкт - Об'єкт» і «Суб'єкт - Суб'єкт»: перетворення

(заміна об'єкта суб'єктом), пізнання (відображення об'єкта суб'єктом), ціннісно-орієнтаційну діяльність (вираження цінностей суб'єкта), спілкування («суб'єкт - суб'єкт» відносини) [7] і художню діяльність як синтез попередніх видів, що забезпечує цілісність людського буття.

М. Кветний, прийнявши схему Кагана, доповнив її аналізом внутрішньої будови діяльності, виділивши 4 її блоки. Виділення зовнішніх видів він назвав екзоструктурою, а внутрішньої будови - ендоструктурою діяльності. Розкриваючи зміст екзоструктури, М. Кветний виділив чотири підсистеми людської діяльності:

1) підсистему об'єктивно-передумовну (потреби та інтереси), що відіграє роль «генераційного поля»;

2) підсистему суб'єктивно регулюючу (ідеальне спонукання, мотиви і цілі, що виникають на основі усвідомлення потреб і інтересів);

3) підсистему виконавську (акти дії і засоби);

4) підсистему об'єктивно-результативну (продукти діяльності) [6].

Як стверджує В. Сагатовский, «Структура Кветного - це максимум, який можна побачити з позицій матеріалістичної парадигми (те ж саме можна сказати і про структуру Кагана)» [8].

В. Сагатовский слідом за М. Бахтінін [9] розглядає необхідність

наступного завдання: виявити компоненти, необхідні і достатні для того, щоб забезпечити проходження шляху від сенсу (цінності) до вчинку в будь-якому універсальному вигляді людської діяльності. Для самого абстрактного опису цієї ситуації достатньо наступних характеристик: є певні цінності (життєві смисли), що відповідають на питання - в ім'я чого відбувається діяльність суб'єкта (1); умови, в яких здійснюється реалізація цінностей (2); проблемна ситуація (протиріччя між цінностями і наявними умовами (3); вчинок (процес і результат, що розв'язує це протиріччя) [10].

Оскільки у моделі Л. Сонді визначено тільки істотні риси особистості як вже результат співвіднесення з умовами [2], в яких здійснюється реалізація цінностей; проблемною ситуацією, але вже в її відповідності радикалу характеру людини); вчинок (процес і результат, що розв'язує це протиріччя в діяльнісному підході - у Л. Сонді як рушійні сили особистості [1;2]).

На підставі концепції «долеаналізу» Ліпот Сонді створив проєктивний особистісний тест з методом портретних виборів для визначення рушійних для індивіда потягів і потреб [1;2]. Сонді акцентує увагу на тому, що адаптивні форми поведінки передаються у спадок, таким чином, здійснює відкриття «родового несвідомого». Результати тесту представлені у

вигляді восьми факторів спонукань, які, відповідно до теорії потягів за Сонді, є провідними життєвими радикалами.

Всього існують чотири основні реакції: хижацька, рептилоїдна, інтелектуальна і збірна. Перші дві (хижацька і рептилоїдна) відображують біологічне, інші дві (інтелектуальна і збірна) - соціальні рушійні сили розвитку особистості. І одна з реакцій, виділяючись серед всіх інших, є найголовнішою і стійкою протягом тривалого проміжку часу. Таким чином, саме з виявлення реакції психіки можна починати рух до стану «Понтіфекс Ополіторум» [2, с. 238-241]. Але початком цього руху, за Г. Поповим, є отримання навичок та їх використання у процесі життя та діяльності з метою реалізації завдань сьогодення. Тобто не є можливим людині розвиватись та отримувати результати без навичок [4, с. 29]. Питання вибору навичок є питанням, перш за все, філософським, адже перш ніж витратити час на навчання, людині потрібно собі відповісти на питання, задля чого вона навчається та як у майбутньому вона буде ці навички використовувати.

Рух до стану «Понтіфекс Ополіторум» (за зазначенням Л. Сонді) потребує дисциплінового та відповідального підходу до вирішення питання виховання та отримання актуальних професійних навичок [2].

Згідно з концепцією Г.Попова, він розв'язує інтеграцію поняття «навичка», проте первинним у

формуванні навички виступає саме механізм пам'яті [4, с. 34]. Пусковим в його реалізації виступає філософська категорія «причини» як передумова діяльнісного втілення активності людини. Іншими словами, вісім механізмів прототипологічного блоку виступають вісьмома передумовними механізмами формування досвіду. Безпосередньо сама навичка як система рухових реакцій, логіки взаємодії з середовищем, реалізації вміння здійснюється у родовому блоці пам'яті людини (що описано детально в системі концепцій долеаналітичного підходу Л.Сонді [1;2]). Однак ключовими передумовами і так званим «пусковим механізмом», який виступає передумовним у виборі навички, у потенціалі бажання проходити систему тренування і формуванні самої навички, управляє вища субстанція «Я» за допомогою восьми механізмів другого рівня прототипологічного блоку пам'яті.

Таким чином, саме з виявлення реакції психіки можна починати рух до стану «Понтіфекс Ополіторум». Необхідно зазначити, що ця модель може бути співвіднесена лише з двома блоками М. Кветного - з 1 і 2, об'єктивно-передумовним (потреби та інтереси) [8], що грає роль «генераційного поля» і суб'єктивно регулюючим (ідеальне спонукання, мотиви і цілі, що виникають на основі усвідомлення потреб і інтересів). Але на відміну від діяльнісного підходу у концепції Л.

Сонді тут немає розриву і переходу від потреб та інтересів до мотивів, до спонукальної сили діяльності - навпаки, вони нерозривно пов'язані.

Рівень поточної розумної моделі авторитетів

У будові моделі Г.С. Попова було виділено п'ять елементів, що становлять безпосередньо структуру поточної розумної моделі авторитетів; причому дані елементи перебувають у русі: лише деякі з авторитетів залишаються постійними (незмінними), а деякі - змінними. Гіпотезою нашої статті виступає припущення щодо того, що поточна модель авторитетів за Г.С. Поповим [4, с. 33] відображує фрактальні відносини у процесах перенесення, тиражування і масштабування в діалектиці взаємозв'язку «група-індивід».

Допоміжною гіпотезою виступає припущення щодо того, що поточна розумна модель авторитетів визначає у взаємозв'язку «група-індивід» розвиток особистості, її світовідчуття - як чуттєве сприйняття, світосприйняття - як образне відображення світу, світобачення у, власне, осмисленні і раціональному виборі, а також картину світу за В.І. Воловиком [11]. У нашому дослідженні значущими є взаємозв'язки «людина-зовнішнє середовище», «особистість-суспільство». При цьому зовнішнє середовище завжди буде вимагати актуальної варіації фрактальної моделі авторитетів [4; 11].

У предметному полі нашої наукової розвідки актуалізовано дослідження взаємозв'язку «референтна група - індивід» у механізмі реалізації еталонної взаємодії і роль у розумінні цих процесів за допомогою такого гносеологічного інструменту, як поточна розумна модель авторитетів, сформульована академіком Г.С. Поповим [4, с. 33]. З точки зору контексту поняття «референтна група» виступає джерелом норм, що регулюють поведінку індивіда, є певним орієнтиром у низці значущих для нього проблем при розв'язанні парадигми «світогляд - буття». Для дитини референтною групою виступає сім'я, для підлітка - спільнота однолітків, для молодшої людини - часто студентство взагалі, для дорослої людини - представники конкретної престижної професії. Чим вищим є рівень соціальної зрілості індивіда, тим більше вимог він пред'являє до цієї спільноти, яку вибирає в якості референтної групи, і навпаки [3; 7].

У референтній групі і взаємодіючи з нею, окрема людина (індивід) формує цінності, смисли, значення, і найчастіше певне розуміння картини світу, як єдності світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння, що визначає значення її поточної розумної моделі авторитетів. Поточна розумна модель авторитетів - це результат динамічної взаємодії «Я» людини з прототипологічною, інформаційною, біологічною, несвідомою і соціальною системою

відносин на мікро- і макрорівні, що виражається в системі авторитетів «Я» [4; 11]. Дане наукове поняття було описано радянським академіком Г.С. Поповим і, згідно з його теорією, «поточна розумна модель авторитетів» складається з 5 авторитетів [4, с. 35-36]. Ці 5 авторитетів, відповідно, породжують фундаментальні навички людини, які вона використовує в автоматичному режимі, несвідомо.

Методологічне значення цієї моделі пов'язано з розумінням змісту і будови пам'яті. Г. Попов описував логіку таким чином: *«Отже, дитина народилася, зростає. І перші авторитети, які у неї виникають ще в найранішому віці - це батьки, мама і тато. У кожної людини є батьки. Але якщо їх фактично немає, відповідно, у цих авторитетів з'являються «замінники» - інші люди, ті, що виступають у ролі перших авторитетів замість батьків. І вони становлять двійку з п'яти авторитетів в поточній розумній моделі, яка зумовлює фундамент філософії та картини світу цієї дитини»* [4, с. 35]. Крім батьків, також зазвичай є старше сімейне покоління, тобто бабуся і дід. Однак, у результаті виходило б шість осіб (двоє батьків, дві бабусі і двоє дідусів). Проте, у моделі - 5 компонентів, оскільки один авторитет випадає, і це пов'язано з тим, що у цій конструкції один авторитет завжди буде тим, що «не грає», який не в достатній мірі впливає на процеси порівняння і соціалізації. Зазначимо те, що на

цьому етапі соціалізації відбувається вибір і домінація одних сімейних авторитетів і деактуалізація інших [4, с. 36].

Згідно з висунутою гіпотезою припущення про те, що поточна модель авторитетів за Г.С. Поповим відображує фрактальні відносини у процесах перенесення, тиражування і масштабування в діалектиці взаємозв'язку «група-індивід», знайшло підтвердження у досліджуваному взаємозв'язку «група-індивід», де розвиток особистості, її світовідчуття - як чуттєве сприйняття, світосприйняття - як образне відображення світу, світорозуміння у, власне, осмисленні і раціональному виборі, а також картина світу вимагає актуальної варіації фрактальної моделі авторитетів [5; 11].

Дослідження феномену еталонів у взаємозв'язку «референтна група - індивід» у результаті дозволило виявити таку ключову особливість: безпосередньо модель авторитетів, як частина змісту пам'яті людини, має характеристику «плинності», схильна до змін, дозволяючи у тому числі відповідати на вимоги навколишнього середовища (зокрема, нових навичок, умінь, знань, моделей поведінки, тактичних систем розв'язання завдань, нових інструментів та ін.). Її фрактальний характер визначено характеристиками самоподібності, тиражування і масштабування [5, с. 63].

Протиріччя «індивід-група», що розглядається, серед іншого дало змогу окреслити специфіку

розвитку особистості як суб'єкта життя. В прикінцевому підсумку, авторитети у фрактальній моделі (або «поточній розумній моделі» за Г.С. Поповим), які вибирає людина, динамічні.

В результаті такого вибору 5 авторитетів формують світогляд людини на ключових етапах: 1) народження і потрапляння у середовище сім'ї; 2) дитинство і вік до 12 років; 3) підлітковий вік після 12 років; 4) дорослішання у процесі соціалізації [4; 11].

Описані п'ять елементів постійно перебувають у русі: деякі з авторитетів залишаються постійними (незмінними), а деякі - змінними. Але зовнішнє середовище завжди буде вимагати актуальної варіації фрактальної моделі авторитетів.

У нашому дослідженні значущими є взаємозв'язки «людина-зовнішнє середовище», «особистість-суспільство». При цьому виявлено, що зовнішнє середовище завжди буде вимагати актуальної варіації фрактальної моделі авторитетів. У мікросоціальних відносинах формування філософії особистості (зокрема - вибір авторитетів) є тимчасовим (тобто таким, що видозмінюється, «ламаним» компонентом), а отже - фрактальним.

У еталонному стані і мати, і батько для дитини є авторитетами, якщо це люди, які однаково добре ставляться до цієї людини. Матір є авторитетом для неї в одних аспектах, а батько - авторитетом в

інших. Відповідно, також буде бабуся любима або бабуся нелюбима (або менш любима), дідусь любимий або дідусь нелюбимий. У будь-якій комбінації буде 5 авторитетів, як би не варіювалася ця модель, оскільки один авторитет у людини завжди буде «випадати». Такий вигляд має база поточної розумної моделі авторитетів і цей механізм багато чому збігається з визначенням Г. Хаймена «первинної нормативної референтної групи» [8]. Якщо з якихось причин когось із родичів не буде у картині життя індивіда, інші люди («замінники») становитимуть ці 5 авторитетів. При цьому можливий механізм «добудовування» сукупності сімейних еталонних авторитетів в разі відсутності таких авторитетів (наприклад, в неповній сім'ї) [4].

Механізми «складеного прототипу»

Даний рівень механізмів регулює роботу прототипологічного блоку; його Попов назвав ще «виникаючим» або «тим, що формується» механізмом пам'яті у процесі життя і діяльності. Особливий вплив на формування даного механізму має виховання і розширення кругозору людини: книги, які вона читає, фільми, які дивиться і т.ін. - тобто, те середовище, в якому вона пізнає історичні приклади і зразки фігур, які домоглися у житті певних вершин, покликань, залишили по собі слід у вигляді відкриттів і досягнень тощо. Складовий прототип як механізм у структурі

містить певну об'єднану потрійну фігуру: одна фігура виступає як прояв якоїсь форми майстерності і «вищого пілотажу» навички; друга фігура відповідає еталонному прояву чоловічої/жіночої складової, третя фігура - певна трансцендентно-силова складова, яка і дозволяє сформувати унікальну особистість, що генерує і примножує результати і досягнення на своєму шляху [4, с. 36].

Складовий прототип проходить формування у процесі життя і діяльності, і оскільки його структура комплексна і вимагає взаємопов'язаних зусиль відразу у трьох напрямках, далеко не завжди цей «збірний фігуративний образ» у людини складається. Вірніше, як відзначав Попов, *«чекати і думати, що він формується автоматично - таїть у собі негативні наслідки; це може статися, а може і не статися»* [4, с. 38]. Природно, з тактичної точки зору Попов виступав за те, щоб не залежати від гри ймовірностей, а натомість розробляти такі методики підготовки експерта, щоб він у 100 випадках зі 100 дійсно поставав як справжній знавець у своїй професійній діяльності, становлення гідною особистістю і прикладом для наступних поколінь.

У той момент, коли людина набуде навичок, умінь і розбереться в питаннях існування - навіщо, чому, у питаннях про Бога, тоді вона прийде до вершини піраміди, досягне тієї самої одиниці або ядра, яке називається «Я-пам'ять» або «вища інстанція Я» за Л.Сонді. «Я-пам'ять» або вища субстанція, яка

визначає філософське світосприйняття людини - одна з найскладніших категорій у теорії пізнання людини [2, с. 67].

Викладені ключові позиції описують діалектичний взаємозв'язок «група - індивід» як визначеність середовища пам'яті людини, дозволяючи скласти філософський зріз еталонів у взаємодії «індивід - референтна група». І оскільки ми розглянули деякі ключові віхи та етапи мікросоціальних відносин на рівні мікрогрупових взаємозв'язків у відносинах індивіда і референтної групи, відповідно це дозволяє розглянути відносини таких взаємозв'язків на мезорівні і макрорівні [5; 11].

З методичної точки зору вчений Григорій Попов неодноразово наголошував, що зміни у пам'ять вносять або поразки, або результати, що, безсумнівно, позначається надалі на формуванні властивостей особистості і способах взаємодії її з суспільством і предметним світом. Так, головний фокус уваги Г.С.Попова був зосереджений на розробці такої системи самонавчання, яку можна було б передати людині, щоб вона самостійно і надалі, в перебігу життя і діяльності, могла би використовувати, вчасно відповідаючи на вимоги, обумовлені змінами навколишнього середовища, відповідними знаннями, навичками, рівнем підготовки, кругозором і курсовою стійкістю [2; 4]. І ми вважаємо цей напрям актуальним і сьогодні, оскільки, безумовно, підготовлений

таким способом експерт буде ефективний, що також дозволить йому не тільки реалізувати свою діяльність самостійно, але і використовувати отриману систему у менеджменті при організації взаємодії з групами осіб, для підготовки персоналу, підвищення кваліфікації, створення нових кадрових кваліфікованих ресурсів, що відповідають критеріям XXI століття. Побудована при такому підході прикладна діяльнісна основа, як і філософська теорія діяльності, виходить з можливості, спираючись на передумовне, побудувати успішну життєдіяльність біосоціальної людини.

Висновки

Пропонована стаття базується на руховому підході, зокрема орієнтованого на дослідження феноменології пам'яті, особливо механізмів її структурних елементів, що дозволяють розв'язувати завдання набуття навичок і самопідготовки. Також в якості результату порівняльного аналізу дано класифікацію механізмів прототипологічного блоку пам'яті, описано їхню сутність і прояви в житті і діяльності людини при взаємодії з зовнішнім середовищем (у тому числі, в умовах змін).

В першу чергу важливо зазначити, що описані моделі, що відображають принципи роботи прототипологічного блоку пам'яті - виключно несвідомого типу, що спрацьовують в автоматичному

режимі. З точки зору забезпечення виживання людини, ця система виступає певним запобіжником в її житті, щоб людина могла вижити, навіть якщо потрапляє в ситуацію, в якій не знає, як діяти. Отже, поки людина навчається, вона чогось робити не вміє, і їй потрібен час для опанування нового досвіду. В такому випадку спрацьовують механізми пам'яті у вигляді певного запобіжника, що дозволяє виконати завдання набуття нового досвіду.

Репрезентовано систему логічних моделей, що описує ключові принципи роботи несвідомих механізмів пам'яті, тих закономірностей, знання яких дозволяє тактично виробити систему підходів, що дозволяють людині в будь-якій ситуації не залежати від несвідомих реакцій, визначених змістом пам'яті людини, самостійно прогнозувати ситуації, вибирати найкращу тактику реалізації професійних і особистісних завдань, управляти процесами життя і діяльності, домагаючись нових висот і досягнень - тим самим, в реалізації людиною себе як сильної, підготовленої, вольової і самостійної особистості, що є суб'єктом свого життя.

Перспектива майбутніх досліджень у цілому полягає в філософському, теоретичному і практичному науковому значенні знань долі і управління нею людиною і, зокрема, - у втіленні знань моделей, що відображають принципи роботи механізмів

родової концепції у пам'яті людини.

Філософське значення проявляється у подальшому осмисленні спадщини глибинної психології в її світоглядному розумінні, впливі на формування картини світу, світобачення, світосприйняття і світовідчуття людей, в єдності онтології і гносеології. Не менш важливим є дослідження механізмів формування цінностей, в аксіологічному вимірі отриманих знань цих робіт про популярну сьогодні теорії цінностей.

Безумовно, найважливіша **перспектива подальших досліджень** полягає у праксиології, у практичній розробці відповідних

програм підготовки та тренування для експертів різних спеціальностей, на підставі розуміння принципів роботи механізмів прототипологічного блоку пам'яті, однією з ключових функцій якого є реалізація потенціалу та формування філософської картини світорозуміння людини. І хоча підхід в кожному окремому випадку при підготовці фахівця зазвичай є індивідуальним, з педагогічної та методичної точки зору представлені моделі та рекомендації щодо їх застосування є актуальними і перспективними науковими завданнями у ХХІ столітті.

Список використаних джерел

1. Szondi, L., 1944. Schicksalsanalyse. Wahl in Liebe, Freundschaft, Beruf, Krankheit und Tod. Erbbiologische und psychohygienische Probleme. *Basel: Benno Schwabe*. 520.
2. Szondi, L., 1956. Ich-Analyse. Die Grundlage zur Vereinigung der Tiefenpsychologie. Teil 1. Bern: *Hans Huber*. 385.
3. Гигеренцер, Г., 2015. Понимать риски. Как выбирать правильный курс / Герд Гигеренцер; пер. с англ. А. Кузина. М.: *КоЛибри, Азбука-Аттикус*. 352.
4. Попов, Г., 1949. НИИП Архив (Память НИП, Г. Попов) Ф. 3 (фонд "Наследие Г. Попова", Вена 1940). Оп. 3, 1949 г. Фк.1-7. 24-58. [*Феноменология памяти: три подхода к изучению памяти*. Рукопись].
5. Уэст, Джеффри, 2017. Масштаб. Универсальные законы роста, инноваций, устойчивости и темпов жизни организмов, городов, экономических систем и компаний. М.: *«Азбука-Аттикус»*.
6. Lorenz, K., 1973. Die Rückseite des Spiegels. Versuch einer Naturgeschichte des menschlichen Erkennens. München : *Piper Verlag*. 338.
7. Каган, М. С., 1974. Деятельность человека (опыт системного анализа) / М.С. Каган. М.: *Политиздат*.
8. Кветной, М. С., 1974. Человеческая деятельность: сущность, структура, типы (социологический аспект). Саратов: *Изд-во Саратовского университета*. 224.
9. Бахтин, М. М., 1986. К философии поступка. Философия и социология науки и техники. *Ежегодник*. М. С. 114.
10. Сагатовский, В. Н., 1999. Философия развивающейся гармонии. В 3 ч. Ч. 3: Антропология. СПб.: ООО *«Петрополис»*. 288.
11. Воловик, В. И., 2004. Философия истории. Курс лекций / В.И. Воловик, изд-е второе и доп. Запорожье: *Просвіта*.
12. Voronkova Valentyna, Metelenko Natalya, Nikitenko Vitalina, Silina Iryna, 2019. System analysis of the economy of sustainable development as environmentally balanced and

socially oriented one. *HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia: ZNU*. 1 (78). 86-97.

REFERENCES

1. Szondi, L., 1944. Schicksalsanalyse. Wahl in Liebe, Freundschaft, Beruf, Krankheit und Tod. Erbbiologische und psychohygienische Probleme. Basel: *Benno Schwabe*. 520.
2. Szondi, L., 1956. Ich-Analyse. Die Grundlage zur Vereinigung der Tiefenpsychologie. Teil 1. Bern: *Hans Huber*. 385.
3. Gigerencer, G., 2015. Understanding risks. How to choose correct course / Gerd Gigerencer; eng. trans-n by. A. Kuzina. M.: *KoLibri, AzbukaAttikus*. 352.
4. Popov, G., 1949. SRIM Archive (Memory SRI, by G. Popov) F. 3 ("Heritage of G. Popov" fund, Vienna 1940). Inv. 3, 1949 1. FC.1-7. 24 - 58. [Memory phenomenology: three Approaches to Study Memory. Manuscript]
5. West, Jeffrey, 2017. Scale. Universal laws of growth, innovation, sustainability and the pace of life of organisms, cities, economic systems and companies. M.: *"Alphabet Atticus"*.
6. Lorenz, K., 1973. Die Rückseite des Spiegels. Versuch einer Naturgeschichte des menschlichen Erkennens. München : *Piper Verlag*. 338.
7. Kagan, M. S., 1974. Human Activity (Experience of System Analysis) / M.S. Kagan. M.: *Politizdat*.
8. Kvietnoy, M. S., 1974. Human Activity: essence, structure, types (sociological aspects). Saratov: *Saratov University Ed-n*. 224.
9. Bahtin, M. M., 1986. About the Philosophy of an act. *Philosophy and Sociology of Science and Technique*. Bulletin. M., P. 114.
10. Sagatovskiy, V. N., 1999. Developing Harmony Philosophy. In 3 parts. P. 3: Anthropology. Spb.: *ООО «Petropolis*. 288.
11. Volovyk, V. I., 2004. History philosophy. Course of lectures / Volovyk, V.I.; ed. 2nd. Zaporizhzhia: *Prosvita*.
12. Voronkova Valentyna, Metelenko Natalya, Nikitenko Vitalina, Silina Iryna, 2019. System analysis of the economy of sustainable development as environmentally balanced and socially oriented one. *HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia: ZNU*. 1 (78). 86-97.

МАЛЬЦЕВ О. В. - кандидат философских наук, кандидат психологических наук, академик Украинской академии наук, руководитель Института Памяти (Одесса, Украина)

E-mail: kbsp613@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8589-6541>

ФИЛОСОФСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ ЭВРИСТИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ ПРОТОТИПОЛОГИЧЕСКОГО БЛОКА ПАМЯТИ (ПО Г. ПОПОВУ)

Аннотация

Актуальность исследования формирования личности в диалектическом противоречии "индивид-группа" растет в современном формировании глобализованных отношений. В предметном поле нашей научной разведки актуализировано исследование взаимосвязи "группа - индивид" в механизме реализации эталонного взаимодействия и роль такого гносеологического инструмента, как модель прототипологического блока памяти человека, (что сформулировано академиком Г.С. Філософське осмислення евристичної моделі прототипологічного блоку пам'яті (за Г. Поповим)

Поповым) в понимании этих процессов. **Целью нашей научной разведки** является философское осмысление эвристической модели прототипологического блока памяти человека, его структуры и логики срабатывания механизмов памяти человека в контексте деятельностного подхода. В качестве гипотезы нашей статьи выступает предположение, что текущая модель авторитетов, по Г.С. Попову, отображает фрактальные отношения в процессах перенесения, тиражирования и масштабирования в диалектике взаимосвязи "группа - индивид".

Задачи исследования: 1) дать определения прототипа и прототипологического блока памяти, необходимые для дальнейшего анализа проблемы; 2) представить взгляды академика Г.С. Попова, его авторскую концепцию и теоретическую модель, которая отображает эвристическую модель памяти человека; 3) определить специфику видов механизмов прототипологического блока памяти; 4) описать логику и теорию функционирования механизмов прототипологического блока памяти в контексте формирования философии человека с позиции реализации деятельности человека и 5) рассмотреть теоретическую модель прототипологического блока памяти и её специфические обозначения и образные конструкции.

Научная новизна: впервые представлено исследование влияния системы эталонов по модели Г. С. Попова, что представляют непосредственно структуру модели авторитетов, в противоречии "индивид-группа", которое направлено на определение детерминант формирования мировоззрения личности, в исследовании общего, универсального и особенного, специфического в развитии личности как субъекта жизни, и конкретных ее проявлений. Также в качестве новизны данного исследования выступает подход к решению выдвинутых к философскому осмыслению вопросов - подход к исследованию системы формирования авторитетов на основании динамики и принципов работы механизмов памяти человека.

Ключевые слова: память, феноменология памяти, фрактальная модель авторитетов, прототип, прототипологический блок памяти, диалектика "индивид-группа"

MALTSEV, OLEG – multiple Ph.D (psychology, philosophy), Academician of the Ukrainian Academy of Sciences, Head of the Memory Scientific-Research Institut eby G.Popov (Odessa, Ukraine)

E-mail: kbsp613@gmail.com,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8589-6541>

PHILOSOPHICAL COMPREHENSION of HEURISTIC MODEL OF PROTOTYPOLICAL MEMORY BLOCK (AFTER G. POPOV)

Abstract

The relevance of the research is fraternal to personality development tendencies studied in dialectical "individual-group" contradiction as it flows in the modern attitude of the globalised relations. In the subject field of our scientific exploration the "group - the individual" intercommunication implies actual within the mechanism of realization of standard cooperation as well as the role of such gnosiological instrument, as a prototypological block of human memory, (what is set forth by an academician G. Popov) in the perception of these processes. Philosophical analysis of the heuristic model of the prototypological human memory block, its structure, and mechanisms of human memory operation logic in the context of the activity approach is **the purpose of our scientific research**. The assumption acts as a hypothesis of our article that the current model of

authorities after G.Popov reflects the fractal relations in processes variation, replication, and scaling in dialectics of interrelation "group - the individual». **Objectives of the study:** 1) to provide the definition of a prototype and a prototipological memory block, required for the subsequent analysis of the problem; 2) to present views of the academician G. Popov, his author's concept and theoretical representation reflecting the heuristic model of memory of the person; 3) to define specifics of types of prototipological memory block mechanisms; 4) to describe the functioning mechanisms of the prototipological memory block logic and theory in the context of the disposition of a person's philosophy from a position of human activity realization 5) to consider a theoretical model of prototipological memory block as well as its specific designations and figurative constructions. **Scientific novelty:** the research of influence of a system of standards on G.S. Popov's model is for the first time presented in a way that introduces a model of authorities structure, in a "the individual - group" contradiction which is directed to the definition of determinants formation of the personality outlook, in a research of the general, universal and special, specific in personal development as a subject of life, and its concrete manifestations. Furthermore, as the novelty of this research, we define the approach to solving the questions arranged to philosophical judgment, i.e. approach to research of formation of authorities system on the basis of dynamics and the mechanisms operation principles of human memory in an activity.

Keywords: memory, memory phenomenology, the fractal model of authorities, prototype, the prototipological memory block, dialectics "the individual - group».

Received date 01.03.2020

Accepted date 15.03.2020

Published date 01.04.2020